

ਸ਼ੁਕ੍ਰਵਾਰ, 16 ਮਈ, 2025
3 ਸੇਤ { ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ 557
ਜ਼ਿਲਦ/VOL. : 73
ਅੰਕ/NO. : 345

ਰੋਜ਼ਾਨਾ

ਨਵਾਂ ਜਾਮਾਨਾ

DAILY NAWAN ZAMANA • FRIDAY, 16 MAY, 2025

ਜਲੰਧਰ

‘ਨਵਾਂ ਜਾਮਾਨਾ’ ਦੇ ਫੋਨ ਨੰਬਰ

ਪੱਛ-ਚਿੱਡ (ਰਿਸੈਪਸ਼ਨ)	0181-5097300
ਇੰਸ਼ਟਾਗਰ ਵਿਭਾਗ	0181-5097302
ਸਾਰਿਤ ਸੰਪਾਦਕ (ਐਤਵਾਰਤਾ)	0181-5097305
ਕੰਪਿਊਟਰ ਟੂਮ	0181-5097310
ਵੈਬ ਟੀ ਵੀ	0181-5133160

ਕੀਮਤ/PRICE : 5.00 ਰੁਪਏ

Regd. No : L-4/Pb-JL-0023/2024-26, (R.N.L)-00068/57

E-mail : nawanzamana@gmail.com

www.nawanzamana.in

ਸਫੇ : 14

ਯੁੱਧ ਨਸ਼ਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ

ਨਸ਼ਾ ਮੁਕਤੀ — ਯਾਡਰਾ —

ਹੁਣ ਹਰ ਪਿੰਡ, ਹਰ ਸ਼ਹਿਰ ਹੋਵੇਗਾ ਨਸ਼ਾ ਮੁਕਤ

“ ਪਿਛਲੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਸਰ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀ ਪਰ ਹੁਣ ਤੁਹਾਡੀ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਯੁੱਧ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚੋਂ ਨਸ਼ਾ ਖ਼ਤਮ ਕਰਕੇ ਹੀ ਦਮ ਲਵਾਂਗੇ। ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਨਸ਼ਾ ਮੁਕਤੀ ਯਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਜ਼ਰੂਰ ਨਿਭਾਓ ਅਤੇ ਨਸ਼ਾ ਮੁਕਤ ਪੰਜਾਬ ਬਣਾਓ। ”

ਸ. ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ
ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ, ਪੰਜਾਬ

ਮੁਚਨਾ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ ਵਿਭਾਗ, ਪੰਜਾਬ

ਅੱਧੋ ਕਹਾਣੋ

ਅਪੇਸ਼ਨ ਸਿੰਘਰ ਦੇ ਬਾਅਦ ਭਾਜਪਾ ਪੂਰ ਦਸ਼ਾ ਵਿਚ ਮਗਲਵਾਰ
ਤੋਂ ਤਿਰਗਾ ਯਾਤਰਾ ਕੱਢ ਰਹੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੌਦੀ
ਲੰਘੇ ਮਗਲਵਾਰ ਆਦਮਪੂਰ ਏਅਰਬੇਸ ਵਿਖੇ ਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ
ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਸਬਕ ਸਿਖਾਉਣ ਲਈ ਸ਼ਾਬਾਸ਼ ਦੇਣ ਪੁੱਜੇ। ਮੌਦੀ
ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਆਗੂ ਆਪਣੇ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਗਾਮ ਨੂੰ ਲੈ
ਕੇ ਅਪੇਸ਼ਨ ਸਿੰਘਰ ਦਾ ਜਿਕਰ ਜ਼ੋਰ-ਸ਼ੋਰ ਨਾਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰ
ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਨਾਲ ਮਾਰੇ ਗਏ ਕਸ਼ਮੀਰੀਆਂ ਲਈ
ਕੋਈ ਦੋ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਬੋਲ ਰਿਹਾ। ਕਸ਼ਮੀਰੀਆਂ ਦਾ ਦੁੱਖ ਮੁੱਖ
ਮੰਤਰੀ ਉਮਰ ਅਬਦੁੱਲਾ ਨੇ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ
ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਦੇਸ਼ ਨੇ ਪਹਿਲਗਾਮ ਹਮਲੇ ਵਿੱਚ 26
ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਦੇ ਮਾਰੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਵਾਜਬ ਸ਼ੋਕ ਜਤਾਇਆ, ਉਥੇ
ਜੰਮ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਨਾਲ ਦੋ
ਜਵਾਨਾਂ ਸਣੇ 30 ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਵਿਆਪਕ
ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਾਜੀਗੀ, ਪੁਣਛ,
ਉੜੀ ਤੇ ਬਾਰਾਮੂਲਾ ਵਿੱਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਨਾਲ ਮਾਰੇ
ਜਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਹਿੰਦੂ ਤੇ ਸਿੱਖ
ਵੀ ਹਨ। ਜੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਤੇ ਮੰਦਰ ਜਦ ਵਿੱਚ ਆਏ ਤਾਂ ਪੁਣਛ
ਵਿੱਚ ਮਦਰੱਸੇ ਵੀ ਆਏ, ਪਰ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿੱਚ ਬੇਗੁਨਾਹਾਂ ਦੀਆਂ
ਮੌਤਾਂ ਨੂੰ ਮਹਿਜ਼ 'ਰਸਮੀ' ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੰਜ ਲਗਦਾ
ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਘਟਨਾਵਾਂ ਹੋਈਆਂ ਹੀ ਨਹੀਂ।

ਉਮਰ ਅਬਦੁੱਲਾ ਨੇ ਬੜੇ ਦੁੱਖ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਗਾਮ
ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਜਵਾਬੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ
ਦੀ ਸਿਰਫ ਅੱਧੀ ਕਹਾਣੀ ਹੀ ਦੱਸੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਹਿਲਗਾਮ ਦੀ
ਕਹਾਣੀ ਤਾਂ ਦੱਸੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਪੁਣਛ ਵਿੱਚ ਜਿਹੜੇ ਜੁੜਵਾਂ
ਬੱਚੇ ਮਾਰੇ ਗਏ, ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿੱਚ ਜਿਹੜੀ ਮਹਿਲਾ ਮਰੀ, ਏਂਡੀ ਸੀ ਦੀ
ਰਾਮਬਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਘਰ ਛਿੱਗੇ ਗੋਲੇ ਨਾਲ ਮੌਤ ਹੋਈ, ਇਨ੍ਹਾਂ
ਕਹਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਦੱਸਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਰਿਹਾ।

ਗੋਦੀ ਮੀਡੀਆ ਮੌਦੀ ਨੂੰ ਤਾਂ ਨਾਇਕ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ,
ਪਰ ਕਸ਼ਮੀਰੀਆਂ ਦਾ ਦਰਦ ਨਹੀਂ ਦੱਸ ਰਿਹਾ। ਜੰਮ੍ਹ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ
ਬਾਅਡਰ ਤੋਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ
ਦੱਸਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ
ਛੁਕਵਾਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਜੰਗਾਂ ਦੀ ਅਸਲ ਮਾਰਣਾ
ਸਰਹੱਦੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਹਿਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਾਂਗ ਪੰਜਾਬ ਦੇ
ਸਰਹੱਦੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਰਹੱਦੀ ਪਿੰਡਾਂ ਤੋਂ ਹਿਜਰਤ ਕਰਨੀ ਪਈ
ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੋਏ ਤੇ
ਦਿਹਾੜੀਦਾਰ ਮਿਹਨਤਕਸ਼ਾਂ ਦਾ ਕਾਫੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ। ਦਿੱਲੀ
ਬੈਠੇ ਹਾਕਮਾਂ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਰਹੱਦੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਹੀ
ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਤਾਈ ਨੇ ਵੀ ਇਹੀ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਹੈ।

पाठक-संघ

ਜ਼ਹਿਰੀਲੀ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣ ਨਾਲ ਮੌਤ

14 ਮਈ ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਜਮਾਨਾ ਵਿੱਚ ਮਜ਼ੀਠਾ ਏਗੀਆ ਵਿੱਚ ਜ਼ਹਿਰੀਲੀ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣ ਨਾਲ 21 ਮੌਤਾਂ ਹੋਣ ਦੀ ਦਰਦਨਾਕ ਬਖਰ ਪੜ੍ਹੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਵੀ ਤਰਨ ਤਾਰਨ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਮਾਣਾ ਆਦਿ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਹੋਰ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਹਿਰੀਲੀ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਮੌਤਾਂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਹੋਰ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਕਸਰ ਜ਼ਹਿਰੀਲੀ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣ ਨਾਲ ਮੌਤਾਂ ਹੋਣ ਦੀ ਬਖਰ ਆਉਂਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹੇ ਲੋਕ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਨਸ਼ੇ ਦੇ ਦਰਿਆ ਵਿੱਚ ਫੁੱਲ ਫੁੱਲ ਕੇ ਮਰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕ ਦਰਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਫੁੱਲ ਕੇ ਨਹੀਂ ਮਰਦੇ। ਸ਼ਰਾਬ ਨੇ ਘਰਾਂ ਦੇ ਘਰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਸ਼ਰਾਬੀ ਨੇ ਆਪ ਤੋਂ ਭੁੱਖਾ ਮਰਨਾ ਹੀ ਹੈ ਜਾਂ ਸ਼ਰਾਬ ਕਰਕੇ ਜੋ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਲੱਗਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਤੇ ਬੇਹਿਸਾਬ ਪੈਸਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਮੀਨ-ਜਾਇਦਾਦ ਤੱਕ ਵਿੱਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਜਿਉਂਦੇ ਜੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਘਰੇ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਕੋਲੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ। ਪੰਜਾਬ ਸਾਰੇ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਖਪਤ ਵਿੱਚ ਮੂਹਰੇ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸਕੂਲ, ਹਸਪਤਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ, ਜਿਨ੍ਹੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਠੇਕੇ ਹਨ। ਸ਼ਰਾਬ ਕਈ ਸਮਾਜਿਕ ਬੁਰਾਈਆਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਬਲਾਤਕਾਰ, ਲੁਟ-ਹੋਂ, ਠੱਗੀ-ਠੱਗੀ, ਕਤਲ ਆਦਿ। ਸ਼ਰਾਬੀ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣ ਲਈ ਪੈਸੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੇ ਤਾਂ ਉਹ ਇਹੋ ਜ਼ਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸ਼ਰਾਬ ਤੋਂ ਆਮਦਨ ਬਹੁਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸੜਕਾਂ ਤੇ ਠੇਕੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਮਾਨਯੋ ਗਾਈਕੋਰੇਟ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। ਕਈ ਥਾਂ ਘਰੋਂ-ਘਰੀ ਸ਼ਰਾਬ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਘਰੋਂ-ਘਰੀ ਸ਼ਰਾਬ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਬੱਚੇ ਅਤੇ ਅੰਰਤਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਹੁਣ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਅਤੇ ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾਵਾਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜ਼ਹਿਰੀਲੀ ਸ਼ਰਾਬ ਅਤੇ ਹੋਰ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਰੋਕਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਆਉਣ। ਕਈ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਾਬਬੰਦੀ ਹੋਣ ਨਾਲ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਆਈ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਠੇਕੇ ਖੋਲ੍ਹਣ ਨੂੰ ਏਨਾ ਮਹੱਤਵ ਨਾ ਦੇਣ। ਉਹ ਸਕੂਲ, ਕਾਲਜ, ਹਸਪਤਾਲ ਥੋੜ੍ਹਾਂ। ਮਨੁੱਖ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਮੁੱਢਲੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਕੁੱਲੀ, ਗੁੱਲੀ, ਜੂੰਲੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰੇ। ਜ਼ਹਿਰੀਲੀ ਸ਼ਰਾਬ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਤੁੰਤ ਫੜ ਕੇ ਸਖਤ ਤੋਂ ਸਖਤ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ

— 6 —

-ਨਰਿਦਰ ਭੱਪਰ, ਝਬੇਲ

ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਉਂਝ ਤਾਂ ਤਕਰੀਬਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਭਾਗਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਸਾਮੀਆਂ ਭਰਾਉਣ ਸਮੇਂ ਆਨਲਾਈਨ ਹੀ ਫਾਰਮ ਭਰਵਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਪੁੰਡੁ ਕਈ ਵਾਰ ਕੁੱਝ ਵਿਭਾਗ ਜਾਂ ਅਦਾਰੇ ਵੱਲੋਂ ਆਫਲਾਈਨ/ਦਸਤੀ ਹੀ ਫਾਰਮ ਮੰਗ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਈ ਵਾਰ ਫੌਜ ਵਜੋਂ ਡਰਾਫਟ ਮੰਗ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਬੇਰਜ਼ਗਾਰ ਡਰਾਫਟ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅੱਗੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਬੈਂਕਾਂ ਵਾਲੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰੋਸ਼ਾਨ ਤੇ ਜ਼ਲੀਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕਦੇ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅੱਜ ਸਿਸਟਮ ਨਹੀਂ ਚੱਲਦਾ, ਕਦੇ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅੱਜ ਤਾਂ ਪ੍ਰਿੰਟਰ ਬਹਾਬਹ ਹੈ, ਕਦੇ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਬੈਂਕ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਬਣਾਓ, ਜਿੱਥੇ ਤੁਹਾਡਾ ਖਾਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੋਈ ਮਜ਼ਾਕ ਹੋਣ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਾ ਬੇਰਜ਼ਗਾਰ ਕਈ-ਕਈ ਦਿਨ ਭਟਕਦਾ ਰੰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਦਕਿ ਬੈਂਕ ਵਿੱਚ ਸਭ ਕੁੱਝ ਹੀ ਦਰੁੱਸਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬੱਸ ਤਰ੍ਹਾਂ-ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਲਗਾ ਕੇ ਦੁਖੀ ਬੇਰਜ਼ਗਾਰ ਸੂਂਧੇ ਹੋਰ ਦੁਖੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕੌੜਾ ਤਜਰਬਾ ਤਕਰੀਬਨ ਹਰ ਬੇਰਜ਼ਗਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਬੈਂਕਾਂ ਦੇ ਉੰਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਬੇਰਜ਼ਗਾਰਾਂ ਦੇ ਇਸ ਦਰਦ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦਿਨ ਉਹ ਵੀ ਬੇਰਜ਼ਗਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਯਕਾਨੂੰ ਨੂੰ ਕੀ ਸਿਖ ਪਾਏ ਖਾਸ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਚਾਪੀਦਾ ਹੈ।

ਜੰਗ ਨਾਲੋਂ ਜੰਗਾਬੰਦੀ ਬਿਹਤਰ

ਜੰਗ ਸ਼ਬਦ ਹੀ ਖਤਰਨਾਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜੰਗ ਦਾ ਅਤਵਾਦੀਆਂ ਦੇ 9 ਸਿਖਲਈ ਟਿਕਾਣਿਆਂ ‘ਅਪ੍ਰੈਸ਼ਨ ਸਿੰਘਰ’ ਰਾਹੀਂ ਹਮਲਾ ਕਰਕੇ ਸਿਖਲਈ ਸੈਂਟਰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਵਿਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਏਅਰ ਬੇਸ ਵੀ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਵੀ ਭਾਰਤ ’ਤੇ ਡਰੋਨਾਂ ਨਾਲ ਹਮਲੇ ਕੀਤੇ ਇੱਕ ਕਿਸਮ ਨਾਲ ਦੋਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਲੜਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ। ਅੱਲ ਉੱਥੇ ਜੰਗ-ਬੰਦੀ ਵਿੱਚ ਨਡਾ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਜੰਗ ਮਾਨਵਤਾ ਦਾ ਘਾਣ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਜੰਗ-ਬੰਦੀ ਮਾਨਵਤਾ ਦੇ ਭਲੇ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਮਾਨਵਤਾ ਦਾ ਬਚਾਓ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸ਼ਾਂਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸੁਹਾਵਣਾ ਜੀਵਨ ਜਿਉਣ ਲਈ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਵਾਤਾਵਰਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦਾ ਆਰਥਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ, ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ, ਵਿਗਿਆਨਕ, ਸਰੀਰਕ ਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਵਿਕਾਸ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਸ਼ਾਂਤੀ ਹੋਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਰਮਿਆਨ ਹੋਈ ਜੰਗ-ਬੰਦੀ ਦਾ ਦੋਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਮਨਪਸੰਦ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜੰਗ-ਬੰਦੀ ਦਾ ਐਲਾਨ ਹੋਣ ’ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸੁੱਖ ਦਾ ਸਾਹ ਲਿਆ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਲਹਿਰ ਢੰਢ ਗਈ ਹੈ। 22 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਜੰਮ੍ਹ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਪਹਿਲਗਾਮ ਵਿਖੇ ਹੋਏ ਅਤਵਾਦੀ ਹਮਲੇ ਵਿੱਚ 26 ਸੈਰ-ਸਪਾਟਾ ਕਰਨ ਗਏ ਬੇਕਸੂਰ ਮਾਸੂਮ ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਰੁੱਧ ਰੋਸ ਦੀ ਲਹਿਰ ਉਠ ਖੜ੍ਹੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੋਕ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਾਰਥਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਉਮੀਦ ਰੱਖਦੇ ਸਨ। ਭਾਰਤ ਨੇ ਪੂਰੀ ਤਿਆਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 6-7 ਮਈ ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ

ਤੇ ਰਹਿੰਦਾ। ਭਾਰਤ ਖਾਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਨੇ 1947 ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ, 1965 ਚੀਨ ਨਾਲ ਜੰਗ, 1971 ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਲੜਾਈ, ਕਾਰਗਿਲ, ਪੁਲਵਾਮਾ ਤੇ ਹੁਣ ਪਹਿਲਾਂ ਮਹਾਂਕਾਨੂੰ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਭਿਆਨਕ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦਾ ਸੰਤਪਾ ਭੋਗਿਆ ਹੈ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਫੌਜੀਆਂ ਅਤੇ ਸਿਵਲੀਅਨ ਦਾ ਬੂਨ ਛੁੱਲ੍ਹਾ, ਇਸਤਰੀਆਂ ਵਿਧਵਾ ਹੋਈਆਂ, ਮਾਵਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤੜ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ, ਭੈਣਾਂ ਭਰਵਾਂ ਦੇ ਰੱਖੜੀਆਂ ਬੈਨ੍ਹਨ੍ਹਣ ਤੋਂ ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਤੇ ਬੱਚੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਹੋ ਗਏ। 1971 ਦੀ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਬਹੁਤ ਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਇਆ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੋ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ। ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖ ਹੋ ਗਿਆ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਹਾਰ ਦਾ ਮੌਹ ਵੇਖਣਾ ਪਿਆ। ਉਸ ਦੇ 93000 ਫੌਜੀਆਂ ਨੇ ਜਨਰਲ ਜਾਗਜ਼ੀਤ ਸਿੱਖ ਅਰੋੜਾ ਅੰਗੇ ਹਥਿਆਰ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੇ।

ਜੰਗਾਂ ਅਤੇ ਦੁਰਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨੁਕਸਾਨ ਲਹਿਰੇ ਤੇ ਚੜ੍ਹਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ 'ਤੇ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਹੰਢਾਇਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛੇ ਜੰਗ ਦਾ ਕੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ? ਪੰਜਾਬੀ ਸੰਗ-ਬੰਦੀ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਚੌਵੇਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਦੁੱਖ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਿਆਂ ਕੁਠਨੀਤਕ ਸੰਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਮਸਲੇ ਹੱਲ ਕਰਨ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਬੂਨ ਅਜਾਈਂ ਨਹੀਂ ਛੁੱਲ੍ਹਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਹਾਲਤ ਡਾਵਾਂ-ਡੋਲ ਹੈ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਵੀ ਬਹੁਤੀ ਚੰਗੀ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਵੀ ਕਰਜ਼ੀ ਹੋਇਆ ਪਿਆ ਹੈ। ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਵੱਡੇ ਦੇਸ਼ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਹਥਿਆਰ ਵੇਚਣ ਲਈ ਦੋਹਾਂ

ਦੇਸਾਂ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਢਾਅ ਲਾ ਰਹੇ ਹਨ । ਰੂਸ ਜਿਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਆਪਣਾ ਹਮਦਰਦ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਵੀ ਹਥਿਆਰ ਵੇਚਦਾ ਹੈ । ਹੋਰੋਸ਼ੀਮਾ ਤੇ ਨਾਗਾਸਾਕੀ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣੂੰ ਹਮਲੇ ਦਾ ਭੁਤ ਅਜੇ ਤੱਕ ਮੰਡਰਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਡੀਸ਼ ਪੜ੍ਹੇਲਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਭਾਂਪ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਦੇਸ਼ ਨੇ ਅਣਗਹਿਲੀ ਵਰਤ ਲਈ ਤਾਂ ਸੰਸਾਰ ਸੰਗ ਲੱਗ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਸੰਸਾਰ ਆਰਥਿਕ ਮੰਦਹਾਲੀ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਪਹੁੰਚਗਾ ਹੀ, ਪੇਤੂ ਪ੍ਰਮਾਣੂੰ ਖਤਰਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨੁਕਸਾਨਦਾਇਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਰਤ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੋਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਕੱਲ ਪ੍ਰਮਾਣੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਰੂਸ ਅਤੇ ਯੂਕਰੇਨ ਦੀ ਲੜਾਈ ਖਤਮ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀ। ਇਹ ਅੰਹੰਕਾਰ ਦੀ ਲੜਾਈ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦਾ ਮਸਲਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਡੀਗਰਾਂ ਮਾਰ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਲੜਾਈ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਉਕਸਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਗ ਦੇ ਸੰਤਾਪ ਬਾਰੇ ਤਜਰਬਾ ਨਹੀਂ। ਸਰਹੱਦਾਂ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਸਾਡੇ ਸੈਨਿਕ ਸ਼ਹੀਦ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿਨੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਤ੍ਰ ਦੀਆਂ ਸਫ਼ਾਂ ਵਿਛ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਪੋਸਟਾਂ ਪਾ ਕੇ ਦਮਗਜ਼ੇ ਮਾਰਨੇ ਸਹੀ ਹਨ, ਪੇਤੂ ਸਰਹੱਦਾਂ 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਲੜਨਾ ਅਤਿ ਮੁਸਕਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਦੇਸ਼ ਵਿਰੋਧੀ ਲੋਕ ਅਫਵਾਹਾਂ ਫੈਲਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਡਰ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਜੀਦਗੀ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਗਾਮ ਵਿਖੇ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਦਾ ਦੱਖ ਹਰ ਭਾਰਤੀ ਨੂੰ ਹੈ, ਪੇਤੂ ਸਮੇਂ ਦੀ ਨਜ਼ਾਕਤ ਅਤੇ ਦੇਸ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਪਹਿਰੇਦਾਰੀ ਕਰਨਾ ਹਰ ਭਾਰਤੀ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ।

ਮੰਬਾਈਲ : 94178 13072

ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ

ਮਹਿਕ ਚਿੱਠੀਆਂ ਦੀ

ਅਮਰਬੀਰ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ

ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਬਦਲਾਓ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਨਿਯਮ ਹੈ। ਇਹ ਹੋਣਾ ਵੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਜਿੰਦਗੀ ਨੀਰਸ ਜਿਹੀ ਬਣ ਜਾਵੇਗੀ। ਰਵਾਇਤ ਅਨੁਸਾਰ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਨਵੀਂ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਆਉਣ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਪੁਰਾਣੀ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਭਾਉਮਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਢੱਖ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਛੋਨ, ਮੋਬਾਈਲ, ਇੰਟਰਨੈੱਟ, ਐਸ ਐਮ ਐਸ, ਵਟਸਐਪ ਆਦਿ ਦੀ ਆਮਦ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਸੁਨੇਹਾ ਪੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਚਿੱਠੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਬੇਸ਼ਕ ਹੁਣ ਕੋਈ ਵੀ ਸੁਨੇਹਾ ਏਸ-ਵਿਦੇਸ਼ ਤੱਕ ਮਿੰਟਾਂ-ਸਕਿੰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਪੁੰਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਜੋ ਕਿਸੇ ਆਪਣੇ ਦੀ ਰੱਖ-ਲਿਖਤ ਚਿੱਠੀ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਆਪਣੇਪਣ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਉਹ ਅਜੋਕੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦਾ। ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਾਂ ਅਕਸਰ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ, ਕਈ ਵਾਰੀ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਕਿਸੇ ਅੰਰਤ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖੀ ਚਿੱਠੀ ਪੜ੍ਹਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਚਿੱਠੀ ਵਾਲੇ ਕਾਗਜ਼ ਮੱਤ ਦਿਆ ਅੰਦਰ ਜੀ ਕੌਂਝਾਈ ਕੀਤੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।

ਚਿਠਾ ਹਾ ਸਾ । ਚਿਠਾ ਵਾਲ ਹਲਕ ਪਾਲ ਰਗ ਦ
ਲਿੜਾਡੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਲੋੜੀਂਦੇ ਪੈਸਿਆਂ ਦਾ ਬੈਂਕ-
ਡਰਾਫਟ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ । ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਪੈਸਿਆਂ ਕਰ
ਕੇ ਵੀ ਚਿੱਠੀ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਡੀਕ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ ।
ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਪੈਸੇ ਬਿਲੁਕਲ ਮਤਮ ਹੋ ਜਾਣ
ਵਾਲੇ ਹੋ ਜਾਣੇ ਤਾਂ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਵਰਗੇ ਹਾਲਾਤ ਹੋ
ਜਾਂਦੇ । ਇਕਦਮ ਚਿੱਠੀ ਪਾਉਣ ਦਾ ਮਤਲਬ
ਪਹਿਲਾਂ ਦਸ-ਬਾਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਚਿੱਠੀ ਘਰ

ਪਾਉਣਾ ਭੁਲ ਗਏ, ਜਦੋਂ
ਦਾ ਟੈਲੀਫੋਨ ਲੱਗਿਆ ।

ਅਜ ਭਾਵ ਕਈ ਵਾ ਸੁਨਹਾ ਦਸ਼-ਵਿਦਸ
ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਵਿੱਚ
ਉਹ ਅਪਣੇਤ ਤੇ ਨਿੱਘ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਚਿੱਠੀਆਂ ਦੀ
ਜਗ੍ਹਾ ਈ-ਮੇਲਜ਼ ਨੇ ਲੈ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਤਾਂ ਹੋਰ
ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਐਪਸ ਤੇ ਸ਼ੋਸ਼ਲ-
ਨੈੱਟਵਰਕਿੰਗ ਸਾਈਟਸ ਆ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ।
ਚਿੱਠੀਆਂ ਤਾਂ ਹੁਣ ਜਿਆਦਾਤਰ ਸਰਕਾਰੀ
ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਰਕਾਰੀ
ਵਿਭਾਗ ਵੀ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਆਨ-ਲਾਈਨ ਹੋ ਰਹੇ
ਹਨ ਜਾਂ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਟੈਲੀਗਰਾਮ
ਸੇਵਾ ਵਾਂਗ ਚਿੱਠੀਆਂ ਵੀ ਇੱਕ ਦਿਨ ਬੀਤੇ ਸਮੇਂ
ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਬਣ ਜਾਣਗੀਆਂ, ਪਰ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ
ਚਿੱਠੀਆਂ ਪੜ੍ਹਦੇ-ਲਿਖਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ
ਵਿੱਚ ਚਿੱਠੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕੌੜੀਆਂ-ਮਿੱਠੀਆਂ ਯਾਦਾਂ
ਹੋਸ਼ਾ ਬਣੀਆਂ ਰਹਿਣਗੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੱਜ ਵੀ
ਕਿਸੇ ਸੱਜਣ-ਮਿੱਤਰ ਦੀ ਮਹਿਕਾ ਬਿਖਰਦੀ ਹੋਈ
ਚਿੱਠੀ ਦੀ ਉਨ੍ਹੀਕ ਹੋਵੇਗੀ।

ਸੰਖਲੇ : ੯੮੮੮੯-੧੦੨੧।

ਜਦੋਂ ਸਿਆਸਤਾਨ ਦਾ ਸੰਗਲਾਪਨ ਵੇਖ ਕੇ ਠਿਰਾਸਾ ਹੋਈ

ਉੱਜ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਨਾਲ ਮੇਰਾ ਕਦੇ ਵੱਖਾ-ਵਾਸਤਾ ਨਹੀਂ ਪਿਆ, ਪਰ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਬਾਰੇ ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿਚ ਕਦੇ ਵੀ ਬਹੁਤਾ ਸਤਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੇ 52 ਸਾਲ ਦੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾਂ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਤੇ ਬਿਆਨ ਬਦਲਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸੱਤਾ ਦੀ ਮਲਾਈ ਖਾਂਚਿਆਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਭਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਵੇਖਿਆ, ਪੜ੍ਹਿਆ ਅਤੇ ਸੁਣਿਆ ਹੈ। ਥੈਰ, ਅੱਜ ਮੈਂ ਮਾਝੇ ਦੇ ਇਕ ਵੱਡੇ ਅਸਰ-ਰਸੂਖ ਵਾਲੇ ਸਿਰਕੱਢ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਆਪਣੀ ਹੱਡ-ਬੀਤੀ ਬਿਆਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਨੇ ਮੇਰੇ ਮਨ ਅੰਦਰੋਂ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦੇ ਦੋਗਲੇਪਨ ਬਚੇ ਅੰਕਿਤ ਚਿੱਤਰ ਨੂੰ ਸੱਚਾ ਸਾਬਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਝੂਠੀਆਂ ਸਿਕਾਇਤਾਂ ਅਤੇ ਵਿਭਾਗ ਪੜਤਾਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਕਰਕੇ ਉਹ ਮਾਨਸਿਕ ਵਿਚ ਬੌਣੀ ਪ੍ਰੋਸ਼ਾਨ ਜ਼ਰੂਰ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਸਿਕਾਇਤਿਕਰਤਾ ਅਧਿਆਪਕ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸਾਥੀ ਸਰਪੰਚ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਵੱਡੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਉਸ ਵੱਡੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਮਿਲਣ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸਾਰੀ ਸੱਚਾਈ ਬਿਖੁੰਹ ਕਰ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਇਕ ਦਿਨ ਮੈਂ, ਉਹ ਮਹਿਲਾ ਪਿਸੀਪਲ

ਮੰਤਰ ਦੱਸਿਆ। ਉਸ ਮਹਿਲਾ ਪਿੰਸੀਪਲ ਦੀ ਅੱਧੀ
ਗੱਲ ਸੁਣਦਿਆਂ ਸਾਰ ਹੀ ਮੱਥੇ 'ਤੇ ਦਸ ਕੁ
ਤਿਊੜੀਆਂ ਪਾ ਕੇ ਉਹ ਵੱਡਾ ਸਿਆਸਤਦਾਨ
ਇਕਦਮ ਤੇਜ਼ 'ਚ ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਬੋਲਿਆਂ।
'ਐਜ ਪੰਚਾਇਤ ਨੇ ਤੇਰੀ ਸ਼ਿਖਾਇਤ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ
ਕੀਤੀ ਏ ਤੇ ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਭੜੀ ਚੱਲੀ ਆਈਂ ਦੇ。
..... ਮੈਂ ਵੀਂਹ ਵਾਗੀ ਤੇਰੇ ਸੰਬੰਧਤ ਪਿੰਡ 'ਚ ਗਿਆ
ਹਾਂ, ਉਦੋਂ ਤੇ ਤੂੰ ਕਦੇ
ਆਈ ਨਹੀਂ।' ਮੈਨੂੰ ਉਸ
ਵੱਡੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਤੋਂ

ਕਿਹਾ। ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ ਅੰਦਰ ਆ ਗਏ ਤੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਅਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ ਅੰਦਰੋਂ ਬੜਾ ਹੀ ਨਰਮ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਬੜੇ ਹੀ ਪੀਰਜ ਨਾਲ ਸੁਣੀ ਤੇ ਫਿਰ ਮਹਿਲਾ ਪ੍ਰਸੀਪਲ ਨੂੰ ਮੁਖਾਤਿਬ ਹੋ ਕੇ ਬੋਲੇ, ‘ਵੇਖ ਬੀਬਾ, ਇਕ ਤਾਂ ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਹੀ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਏਂ ਤੇ ਦੂਜੀ ਹੈ ਵੀ ਮੇਰੀ ਹੀ ਜਾਤ ਵਾਲੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਦੋਵਾਂ ਪਾਸਿਉ ਤੂੰ ਮੇਰੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਵਰਗੀ ਏਂ.. ਤੇਰੀ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਮੈਂ ਸੁਣ ਤੇ ਸਮਝ ਲਈ ਏ.. ਵੇਖ ਬੀਬਾ ਕੁਝ ਹੀ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਚੋਣਾਂ ਨੇ ਤੇ ਮੈਂ ਪਿੰਡ ਚੌਲੈਣੀਆਂ ਨੇ ਵੋਟਾਂ.. ਮੇਰੇ ‘ਤੇ ਸਰਪੰਚ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬੜਾ ਦਸ਼ਾ ਏ ਕਿ ਤੇਰੀ ਬਦਲੀ ਕਰਨੀ ਏ.. ਤੂੰ ਮੇਰੀ ਭੈਣ ਬਣ ਤੇ ਇਹ ਸਕੂਲ ਛੱਡ ਏ.. ਤੂੰ ਜਿਹੜੇ ਵੀ ਨੇੜਲੇ ਜਾਂ ਦੂਰ ਦੇ ਸਕੂਲ ‘ਤੇ ਉਗਲ ਧੋਰੌਂਗੀ, ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਬਦਲੀ ਕਰਵਾ ਦਿਆਂਗਾ ਤੇ ਜੇਕਰ ਤੂੰ ਕਹਿਨੀ ਏਂ ਕਿ ਇਹ ਤੇਰੀ ਵੀ ਅਣਖ ਦਾ ਸਵਾਲ ਏ ਤੇ ਤੂੰ ਬਦਲੀ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਉਣੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਫਿਰ ਵੀ ਤੇਰੇ ਹੀ ਨਾਲ ਖੜਾ ਹਾਂ.. ਪਰ ਚੇਤੇ ਰੱਖੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਤੂੰ ਬਦਲੀ ਨਹੀਂ

ਕਰਵਾਉਂਦੀ ਤੱਥ ਕਦੇ ਤੇਰੇ ਸਕੂਲ ਫੀ ਈ ਓ
ਡੁਰਿਆ ਰੁਹਗਾ ਤੇ ਕਦੇ ਭੀ ਪੀ ਆਈ..... ਤੇ
ਕਦੇ ਕੋਈ ਹੋ.. ਅੈਵੇਂ ਵਖ਼ਤ ਨੂੰ ਫੜੀ ਰਹੇਗੀ...
ਬਾਕੀ ਅੱਗੇ ਤੇਰੀ ਮਰਜ਼ੀ ਐ.. ਉੱਜ ਤੂੰ ਮੇਰੀ ਛੋਟੀ
ਬੈਣ ਏਂ ਤੇ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹਾ ਹਾਂ ।' ਉਸ ਘਾਗ
ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਦਾ ਇਹ 'ਧਮਕੀਨਮਾ' ਤੇ
'ਭਾਇਸ਼ਾਰਕ' ਉੱਤਰ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ
ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸੀ ਕਿ ਇੱਥੇ ਇਨਸਾਫ਼
ਨਹੀਂ, ਸਿਆਸਤ ਭਾਰੂ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਬਿਨਾਂ ਕੁਝ ਕਰੋ
ਉਥੋਂ ਪਰਤ ਆਏ ਤੇ ਫਿਰ ਚੰਦ ਕੁ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ
ਉਸ ਮਹਿਲਾ ਪ੍ਰਿਸ਼ੀਪਲ ਦੀ ਬਦਲੀ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ
ਨੇੜਲੇ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਹੋ ਗਈ ਤੇ ਉਹ ਉਥੋਂ ਚਲੀ
ਗਈ। ਇੱਜ ਮੇਰੇ ਅੱਖਾਂ ਵੇਖਦਿਆਂ-ਵੇਖਦਿਆਂ

• ਗਿਆ ਤੇ ਸਿਆਸਤ ਜਿੱਤ ਗਈ।

